

Sak 14/2022 Nytt EU-regelverk om deling av data – konsekvenser og gjennomføring

Behandlingssak

Forslag til beslutning

- Skate oppfordrer alle offentlige virksomheter til å sette seg inn i og forberede gjennomføring av regelverkene. Skate-direktørene vil selv initiere dette i egne virksomheter.
- Skate støtter Digdirs anbefaling om hvordan nye roller etter DGA bør gjennomføres i norsk forvaltning.

Presentasjon av saken**Formål med saken**

- Vurdere hvordan de nye regelverkene fra EU skal brukes til å nå målene om deling av data i Digitaliseringsstrategien.
- Orienterer om kommende EØS-relevant regelverk som norsk offentlig sektor må etterleve.
- Vurdere hvordan Skate kan bidra til at virksomhetene og sektorene er forberedt på nye krav, roller og muligheter.

Hvilke økonomiske og administrative konsekvenser regelverkene vil ha, og hvordan de bør implementeres, vil variere fra virksomhet til virksomhet. Det er derfor ikke mulig å gi konkret, felles veiledning om dette.

Åpne data direktivet ([2019/1024 Open data directive ODD](#))

Direktivet er en omarbeidelse av tidligere PSI-direktiv 2003/98 med endringsdirektiv 2013/37 (viderebruksdirektivet), men pålegger også landene nye krav. Direktivet skal fremme viderebruk av offentlig informasjon og styrke EUs dataøkonomi. Dette skal gjøres med fokus på fire områder:

- 1) redusere markedsadgangsbarrierer, særlig for små og mellomstore bedrifter.
- 2) øke tilgjengeligheten av data ved å bringe nye typer offentlig og offentlig finansierte data inn i direktivets anvendelsesområde.
- 3) minimere risikoen for overdrevne first-mover fordeler.
- 4) øke forretningsmulighetene ved å oppmuntre til formidling av dynamiske data via applikasjonsprogrammeringsgrensesnitt (APIer).

Datasett med høy verdi (HVD)

Direktivet etablerer særregler for såkalte datasett med høy verdi, dvs. dokumenter der viderebruk vil være forbundet med viktige fordeler for samfunnet, miljøet og økonomien. For HVD innføres det særregler for hvordan informasjonen (dataene) skal gjøres tilgjengelig. Det blir innsnevring i mulighetene for å ta betalt for data, også for offentlige organer som har et inntjeningskrav. Disse vil få en toårs overgangsperiode.

ODD ble implementert i EU 26.6.2021, og innlemmet i EØS-avtalen 10.6.2022. Norge, Island og Liechtenstein har tatt et konstitusjonelt forbehold som betyr at de har seks måneder på seg til å få bekreftet at deres storting støtter innlemmelsen av direktivet i EØS-avtalen.

Datastyringsforordningen ([2022/868 Data governance act DGA](#))

Forordningen gir et rammeverk for hvordan offentlig sektor på en trygg måte kan dele beskyttede data som personopplysninger, taushetsbelagte opplysninger eller data underlagt opphavsrett til viderebruk.

Et overordnet mål er å skape tillit til datadeling, som gjør det enklere og tryggere for det offentlige, foretak og enkeltpersoner å frivillig gjøre data tilgjengelige under regulerte forhold. Dette skal bidra til mer tilgjengelige data for verdiskaping og innovasjon, muliggjøre tjenester på tvers av landegrenser og gi bedre grunnlag for politikktutvikling (f.eks. Covid-19-respons). Offentlige virksomheter og dataformidlere kan ta betalt for noen typer tjenester/infrastruktur.

Forordningen gir mulighet for å dele data, men ikke en plikt. Skate bør bidra til at muligheten tas i bruk da det kan hjelpe oss å nå målene i Digitaliseringsstrategien om å dele mer data.

Forordningen består av fire hovedelementer:

- 1) **Kap. II om gjenbruk av beskyttede data fra offentlige virksomheter** gir prosess, system og vilkår for gjenbruk. Hvert land skal utnevne minst en «competent body» (art. 7) som får et overordnet ansvar for veiledning og teknisk støtte på tvers av offentlig sektor. Videre skal det utnevnes et «single information point» (art. 8) hvor man kan henvende seg for informasjon om datasett og be om tilgang. SIP skal også publisere en elektronisk liste over alle tilgjengelige dataressurser med informasjon om format, størrelse og vilkår for viderebruk.
- 2) **Kap. III om dataformidlere (datameglere)** som skal tilby trygge måter for firmaer og personer å dele beskyttede data på, og være mellomledd mellom dem som har data og dem som ønsker å bruke dataene. Landene må utnevne en eller flere «competent authorities» (art. 13) for registrering av og tilsyn med dataformidlere.
- 3) **Kap. IV om dataaltruisme.** Landene kan etablere ordninger for at privatpersoner kan dele data til f.eks. forskning. De må utnevne «competent authorities» (art. 23) for registrering av og tilsyn med dem som bruker dataene. Dette kan være den samme CA som for dataformidlerne (kap. III), og funksjonen kan legges til en eksisterende eller ny myndighet.
- 4) **Kap. VI om «European Data Innovation Board»** (art. 29) som skal rådggi EU-kommisjonen om helhetlig praktisering av regelverket og interoperabilitet mellom dataformidlere.

Digdir mener rollen som koordinerende «competent body» mest naturlig hører hjemme i Digdir, som allerede har et overordnet ansvar for å veilede offentlig sektor i spørsmål knyttet til deling av data (bl.a. gjennom Nasjonalt ressurscenter for deling og bruk av data). Ytterligere sektorvise «competent bodies» bør vurderes av sektorene selv. Rollen som «single information point» innebærer oppgaver som allerede i stor grad dekkes av data.norge.no, og det er derfor hensiktsmessig å bygge videre på disse og utvide med nye oppgaver som vil følge av DGA i stedet for å opprette et nytt og i stor grad overlappende organ. Rollen(e) som «competent authorities», som i stor grad er en tilsynsrolle, har ikke umiddelbar overlapp med noen norsk aktør, og Digdir anbefaler at mulige plasseringer utredes nærmere.

DGA trådte i kraft 23. juni 2022 og vil gjelde i EU fra september 2023. Prosessen med å innlemme regelverket i EØS-avtalen er i gang, men antas å kunne ta opp mot et år.

Digdirs anbefaling

- Hver virksomhet må vurdere regelverkene og hvordan disse bør følges opp i egen sektor.
- Hver virksomhet må vurdere om de vil være pålagt å tilgjengeliggjøre høyverdi datasett og hvilke konsekvenser dette vil ha for virksomheten.
- Rollen som koordinerende «competent body» legges til Digdir. Skates medlemmer bør vurdere om det vil være hensiktsmessig med sektorvise «competent bodies» i deres sektor.
- Rollen som «single information point» bør legges til Digdir ved data.norge.no.
- Fordeling av rollen(e) som «competent authority» utredes nærmere.

Til diskusjon i Skate

- Hvordan sikrer vi at offentlige virksomheter er forberedt og implementerer regelverkene på en hensiktsmessig og ressurseffektiv måte?
- Vil Skate anbefale at data.norge.no blir videreutviklet til «single information point» og at Digdir får rollen som koordinerende «competent body»?
- Mener Skate at det er sektorer/virksomheter som bør etablere egne «competent bodies»?

Vedlegg

- Vedlegg: Nye roller i datastyringsforordningen (DGA)

Saken vil bli framlagt av Astrid Solhaug.

Saksframlegget er utarbeidet av Digitaliseringsdirektoratet.

Oslo, 27.9.2022